

УДК 141.41.

МЕТАФОРА «ПОСУДИНА» В 1 СОЛУНЯН 4:4. ДРУЖИНА ЯК «ПОСУДИНА» (ΣΚΕΥΟΣ) ЧОЛОВІКА: ОГЛЯД АРГУМЕНТАЦІЙ

METAPHOR «VESSEL» ON SOLVING 1: 4. FRIENDSHIP AS A «VESSEL» (ΣΚΕΥΟΣ) MEN: REVIEW OF ARGUMENTS

Степанченко С. В.,

студент, Національний педагогічний
університет ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна),
e-mail: StepanchenkoStanislav@gmail.com

Stepanchenko S. V.,

student, National Pedagogical
Dragomanov University (Kyiv, Ukraine), e-mail:
StepanchenkoStanislav@gmail.com

Мета статті: огляд аргументів на користь розуміння метафори «посудина» (σκευος) як дружини чоловіка в тексті 1 Солунян 4:4. **Методи дослідження:** аналіз ключових аргументів на користь прочитання метафори «посудина» в значенні «дружина» чоловіка. **Основні одержані висновки:** огляд та аналіз представлених аргументів зі сторони лексики та синтаксису вказує на те, що одне з можливих тлумачень уривку «εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκευος κτᾶσθαι ἐν ἀγιασμῷ καὶ τιμῇ» може бути «щоб кожен з вас вмів здобути собі дружину в святості й честі».

Ключові слова: посудина, дружина, тіло, здобувати, σκευος, κτᾶσθαι.

Objectives: the purpose of this article is an overview of the arguments in favor of understanding the metaphor «vessel» (σκευος) as the wife of a man in text 1 Thessalonians. **Methods of research:** analysis of the key arguments in favor of reading the metaphor «vessel» in the sense of «wife» of her man. **Conclusions:** review and analysis of the presented arguments on the part of the vocabulary and syntax indicates that one of the possible interpretations of the passage «εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκευος κτᾶσθαι ἐν ἀγιασμῷ καὶ τιμῇ» can be «that each of you could get a wife in holiness and honor».

Keywords: vessel, wife, body, acquire, σκευος, κτᾶσθαι.

Останні два десятиліття в біблеїстиці спостерігається надзвичайна зацікавленість листуванням Апостола Павла з Церквою в Солунах. Анотована бібліографія, яка вийшла в серії New Testament Tools and Studies налічує більше ніж чотириста бібліографічних позицій.

З 90-х років в Бельгії на Colloquium Biblicum Lovaniense відбуваються регулярні зустрічі присвячені проблемам Павла і Солунян. З 1995 року почали роботу декілька семінарів по дослідженню проблем листування Павла і Солунян, зокрема це семінар «The Thessalonians Correspondence Seminar» який відбувався в рамках «Seminar of the Studierum Novi Testamenti Societas», під керівництвом римо-католика Йоханеса Бойтлера та англіканина Карла Донфріда, зустріч якого відбулась в Празі. Семінар продовжив роботу 1996 року в Страсбурзі, 1997 в Бірмінгемі та 1998 року в Копенгагені. Зустрічі та публікації продовжуються до сьогодні, про що свідчить зовсім нова публікація Матіаса Конрадта 2018-го року в журналі Biblische Zeitschrift «Die Gefäßmetapher in 1 Thess 4,4: Ein neuer Versuch zur Deutung von 1 Thess 4,4f».

Хоча й спостерігається інтенсивність досліджень в цій темі, все ж таки, консенсусу щодо багатьох питань не було досягнуто. Зокрема текст 1 Солунян 4:3–8 вивився Стух Interpretum для його дослідників і позиції щодо його розуміння кардинально розійшлися.

Ключова проблема даного уривку полягає в неоднозначності інтерпретації слова «σκευος» в 4 вірші. Який саме рефрент цього слова і що воно може означати в даному контексті. По друге, як розуміти слово κτᾶσθαι? Ці два слова стоять в залежності одне від одного, і тому прийняття будь якого варіанту тлумачення для першого слова σκευος, автоматично несе зміну у значенні слова κτᾶσθαι і навпаки. Далі, не до кінця зрозуміла фраза λορνεϊας, від чого саме повинні утримуватись Солуняне? І останнє, незрозумілий вираз в 6 вірші «щоб ніхто не кривдив і не визискував брата свого в якій будь справі». Якщо цей вираз, як і весь 6-тий вірш структурно належить до однієї теми уривку, в якому сенсі треба розуміти кривду і визискування брата?

Проблеми в інтерпретації оригінального тексту відобразились на перекладах, так, ми маємо три ключових ідеї розуміння цього тексту:

1. «Щоб кожен знав як контролювати своє тіло у святості та й честі»¹.

а. «Щоб кожен знав як керувати своїми сексуальними бажаннями в святості» (Стерн).

б. «пусть каждый блюдет свое «хазяйство» в святости и чести» (Кузнцова).

2. Щоб кожен знав як потрібно жити зі своєю дружиною святим життям².

3. Щоб кожен знав як взяти собі дружину в святості та честі³.

Якщо актуалізувати даний уривок в практичній площині, питання звучить так, що для Християнина є волею Бога в даному тексті? До чого саме закликає тут Апостол Павло?

Проблема розуміння даного тексту не є надбанням останніх років. Практично з самого початку історії Церкви текст викликав непорозуміння. Так, читаючи коментарі, починаючи з Отців Церкви та пізніших авторів, ми бачимо головні напрямки розуміння цього тексту. Зокрема Феодор Мопсуестійський, Августин, Фома Аквінський та ін. вважали що слово «посудина» в 1 Сол. 4:4 означає «дружина», з іншої сторони, Іван Дамаскін, Феофілакт, Тертуліан, реформатори Кальвін та Беза, вважали що «посудина» стосується тіла. Досягнути консенсусу стосовно розуміння тексту не виявлялось можливим, оскільки кожна інтерпретація досить добре аргументована.

Розуміння σκευος «посудина» як дружини, виходить з декількох спостережень. По перше, як зазначає Лоу та Найда, дієслово κτᾶσθαι «отримувати, набувати», краще співвідноситься зі словом «дружина», і навпаки не співвідноситься з «тілом» [27]. Відомо, що σκευος у значенні дружина ніде не засвідчено в грецькій літературі, але в аргументації тут на перший план виходить контекст, оскільки пропонується розуміти 1 Сол. 4:4 зі значенням дружини, тому що у третьому вірші λορνεϊα «аморальність» та ἐν λάθει ἐλθουσις у 5 вірші, як пропонує Найда, вказує на значення σκευος як дружини.

¹ New Revised Standard Version/

² Today's English Version/

³ New American Bible/

З іншої сторони, вони вказують, що в давньоєврейській літературі дружину евфемістично називали «посудиною» в контексті сексуальних стосунків, а «посудина» – дуже розповсюджене значення для σκεῦος у грецькій мові.

Тому, як пропонують Лоу та Найда, якщо прийняти семітський фон для грецького тексту, вірш 4:4 може відноситись до настанови стосовно сексуального життя, щоб воно було святим і чистим [27].

Ще один аргумент на користь даного розуміння вбачають у паралельному тексті в першому посланні Петра 3:7¹ де фраза ὁσθευστέρω σκεῦει перекладається як «слабша посудина» і з контексту очевидно що мова йде про дружину. Прихильники цієї позиції зазначають, що між двома текстами 1 Пет 3:1–7 і 1 Сол. 4:1–8 є подвійний зв'язок, по перше, очевидна участь Силуана який був дотичний до обох текстів, він виступає в ролі секретаря для Петра та співавтора для Павла в 1 Солуян. По друге, зазначається прямий літературний зв'язок, адже використане однакоє слово σκεῦος [14, с. 161].

Маурер теж вважає, що σκεῦος в даному контексті краще розуміти як вказівку на дружину, при цьому вважаючи що дієслово κτᾶσθαι, треба розуміти як «набувати або володіти» [23, с. 358]. Тоді текст можна зрозуміти як настанову або навіть наказ одружуватись, як засіб проти блуду або наказ поважати та гідно поводитись зі своєю дружиною.

З іншої сторони, немає можливості розуміти σκεῦος як просто «тіло», оскільки в корпусі Павла відсутні контексти для концепції тіла, як вмістилища душі і взагалі у Павла відсутній інтерес до етики, яка б була зосереджена на тілі. В той час як заклик до освячення у шлюбі повністю відповідає як контексту так і вченню Павла, наприклад у 1 Коринт 7:2² та 1 Петра 3:7³.

Бен Вітерінгтон запропонував свою аргументацію на користь дружини/жінки. Так, він підтримує аргумент Маурера стосовно подвійної залежності 1 Петра та 1 Сол., та навіть більше, вказує, що текст Петра має літературну залежність від корпусу Павла в цілому, і один з прикладів, який яскраво демонструє це, є текст 1 Сол. 4:3–8.

Так, продовжує Вітерінгтон, «якщо прийняти факт літературної залежності між 1 Петра і 1 Сол.4:3–8, тоді ми маємо чіткий доказ того, що якась група ранніх Християн зрозуміла слово σκεῦος як «дружина» в 1 Солуян» [32, с. 65].

Далі, нормальне значення для κτᾶσθαι, це «здобувати», а отже якщо враховувати що воно в

даному контексті означає саме це, тоді тлумачення σκεῦος тут як «тіло», за словами Бена мало вірогідно, якщо взагалі неможливо.

Існує суттєва паралель між текстом 1 Кор 7 та 1 Сол. 4, що веде до припущення, що так само як 1 Кор 7 так і 1 Сол 4 говорить про тих хто вже одружився або збирається.

Слово κέκτημαι вживається в Старому Заповіті для позначення шлюбу. Наприклад в Рут 4:10⁴, Еккл. 2:7⁵.

Слово πλεονεκτήειν в 6 вірші може натякати на людину, яка кривдить свого брата шляхом перелюбу. Але якщо «будь яка справа» це гомосексуальний гріх (тобто як чоловік веде себе зі своїм тілом по відношенню до свого «брата»), тоді стає важко зрозуміти як це слово πλεονεκτήειν можна застосувати.

Використання метафори «посудина» в якості посилення на дружину чоловіка, згадується також в текстах Старого Заповіту та равиністичних текстах. В словнику Ястрова, ми зустрічаємо вживання в равиністичних текстах слова «посудина» כֶּסֶף по відношенню до дружини [19], наприклад: «насилник повинен пити з захопленого ним посуду» тобто, «він повинен одружитись на жінці, навіть якщо воно кульгава...»⁶.

Уривок Приповісті 5:15–18⁷ теж містить в собі посилення на дружину чоловіка, як на посудину, або ємкість для води:

«Пий воду з криниці своєї, і текуче з свого колодязя:

чи ж мають на вулицю вилити бути джерела твої, а на площі потоки твоєї води?

Нехай вони будуть для тебе, для тебе самого, а не для чужих із тобою!

Хай твоє джерело буде благословенне, і радій через жінку твоїх юних літ».

Ще один випадок використання «посудини» в якості дружини який має суттєві паралелі з текстом

⁴ LXX «καὶ γὰρ Ρουθ τὴν Μωαβίτιν τὴν γυναῖκα Μασαὼν κέκτημαι ἑμαυτῷ εἰς γυναῖκα τοῦ ἀναστήσαι τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐπὶ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐξολεθρευθήσεται τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς φυλῆς λαοῦ αὐτοῦ μάρτυρες ὑμεῖς σήμερον».

⁵ LXX «ἐκτεσάμην δοῦλους καὶ παιδίσκας καὶ οἰκογενεῖς ἐγένοντό μοι καὶ γὰρ κτήσις βουκολίου καὶ ποιμνίου πολλὴ ἐγένετό μοι ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἐμπροσθέν μου ἐν Ἱερουσαλήμ».

⁶ Ketub 3:4-5 כַּחַד מַיִם לְרַגְלֵי אִשָּׁה וְכַחַד מַיִם לְרַגְלֵי אִישׁ. וְכַחַד מַיִם לְרַגְלֵי אִשָּׁה וְכַחַד מַיִם לְרַגְלֵי אִישׁ. וְכַחַד מַיִם לְרַגְלֵי אִשָּׁה וְכַחַד מַיִם לְרַגְלֵי אִישׁ.

Інші приклади використання цієї метафори: Вавилоснський талмуд: Ned. 20b. Pesah. 112a–b; Šabb. 152a.

⁷ Порівняємо як текст Прип. 5:15-18 з'являється в Biblia Hebraica та LXX:

בְּהַרְבֵּי מַיִם יִשְׁתֶּה וּבְרַגְלֵי אִשָּׁה יִשְׁתֶּה
LXX πίνε ὕδατα ἀπὸ σῶν ἀγγείων καὶ ἀπὸ σῶν φρεάτων πηγῆς
בְּהַרְבֵּי מַיִם יִשְׁתֶּה וּבְרַגְלֵי אִשָּׁה יִשְׁתֶּה
LXX μη ὑπερκεχεῖσθω σοι τὰ ὕδατα ἐκ τῆς σῆς πηγῆς εἰς δὲ σὰς πλατειᾶς διαπορευέσθω τὰ σὰ ὕδατα
בְּהַרְבֵּי מַיִם יִשְׁתֶּה וּבְרַגְלֵי אִשָּׁה יִשְׁתֶּה
LXX ἔστω σοι μόνω ὑπάρχοντα καὶ μηδεὶς ἀλλότριος μετασχέτω σοι

בְּהַרְבֵּי מַיִם יִשְׁתֶּה וּבְרַגְלֵי אִשָּׁה יִשְׁתֶּה
LXX ἢ πηγῆ σου τοῦ ὕδατος ἔστω σοι ἴδια καὶ συνευφραίνου μετὰ γυναικὸς τῆς ἐκ νεότητός σου (Prov. 5:15-18 BGT)

Також, можливо Прип.23:27: «Бо блудниця то яма глибока, а криниця тісна чужа жінка», כַּחַד מַיִם לְרַגְלֵי אִשָּׁה וְכַחַד מַיִם לְרַגְלֵי אִישׁ.

¹ «Чоловіки, так само живіть разом із дружинами за розумом, як зо слабшою жіночою посудиною, і виявляйте їм честь, бо й вони є співпадкоємиці благодаті життя, щоб не спинялися ваші молитви».

² «Але щоб уникнути розпусту, нехай кожен муж має дружину свою, і кожна жінка хай має свого чоловіка».

³ «Чоловіки, так само живіть разом із дружинами за розумом, як зо слабшою жіночою посудиною, і виявляйте їм честь, бо й вони є співпадкоємиці благодаті життя, щоб не спинялися ваші молитви». Так, Маурер говорить що Петро тут пов'язує шлюб з майбутнім очікуванням обіцянки, що придає в такому разі сімейним стосункам найвище виправдання та глибини.

Солунян, оскільки *יל* це єврейський еквівалент грецького слова *σκευος*. В Масоретському Тексті слово *יל* зустрічається біля 320 разів, Септуагінта перекладає його словом *σκευος* у 270 випадках. Таку паралель ми зустрічаємо в декількох равиністичних текстах:

וללהו תואן תוידמ מירמוא וללה עשר ותוא לש ותדועסב נכו
וב שמתשמ ינאש ילכ שורושחא מהל רמא תואן תוירסרפ מירמוא
ינא ול ורמא התוארל מכנוצר יידשכ אלא יסרפ אלו יידמ אל וניא
המורע אהתש דבלבו¹

«Так само, на свято тієї злої людини, Ахашвероша, деякі говорили: Мідійські жінки найгарніші, інші ж кажуть: перські жінки найкрасивіші. І сказав до них Ахашверош: посудина, що я використовую, тобто моя дружина, не є ні мідійкою, ні перською, а скоріше халдейською. Хочете побачити її? Вони сказали йому: так, якщо вона буде гола, бо ми хочемо бачити її без будь-яких додаткових прикрас».

Отже, тут ми маємо не тільки концептуальну паралель, але й буквальну, описуючи дружину, в якості метафори «посудина».

В Арамейській мові слово *ܩܢܝܢ* є запозиченням з Аккадської мови *laḥannu* [20, с. 1731], і має значення «наложниця, повія». Маурер висловив цікаву думку, що можливо тут можна побачити східне розуміння статевого акту з боку чоловіка як використання посудини або вмістилища [23]. Подібну думку висловлював Уейн Мікс [24, с. 143]. Баумерт ставить під сумнів думку, що аккадський термін насправді конкретно означає «повія» [13, с. 11].

Слово *σκευος* в пізньому еллінізмі означало «посудина, або вмістилище душі». Але такий дуалізм не відповідав би антропології Павла. Але, чи можемо ми впевнено говорити про антропологію Павла на даному етапі розвитку його богослов'я? Якщо вважати текст до Солунян раннім документом Нового Завіту, який зберігся, чи не буде це проектування богослов'я пізніх текстів на ранні твори? При цьому відомо що богослов'я Павла мало тенденції до змін, можливо не кардинальних, але модифікувалось під певними впливами.

Мартін Дібеліус відмовляється від прикладів вживання «посудина» в юдейському контексті Штрака–Біллібека [31, с. 632], але не переконливо. Чому метафоричний елемент слова «посудина» не може включати в себе «жінку», Дібеліус не пояснює [9, с. 163]. Маурер правий, коли критикує тут Дібеліуса, говорячи про надання ним переваги, в даному тексті, грецького впливу [23, с. 26].

З іншої сторони Маурер безпідставно радикалізує другу частину своєї тези, що в уривку *σκευος* означає метафорично жінку, вірогідно, і тому метафорично відсилає до жінки в якості сексуального партнера. Чому таке однобоке розуміння метафори? Звичайно, посилення або виділення в метафорі сексуального елементу

можливо, для цього дає підстави близький контекст уривку, але така відсилка не обов'язково витікає з самого слова «посудина». Хоча при цьому, звичайно, ми мусимо розуміти, що слово набуває свого значення в безпосередньому контексті, відповідно до Дж. Барра [11, с. 26].

Теж саме стосується вживання еквіваленту *σκευος* в давньоєврейській *יל* та арамейській мові *ܩܢܝܢ*. Останній доказ Маурера стосовно зв'язку з аккадським *laḥannu* не є переконливим.

Далі, слово *κτάρμαι* означає «придбати для себе, отримати, взяти» [12, с. 455], і фраза *γυναίκα κτάρμαι* є досить відомою формулою [18, с. 71], яка означає «придбати дружину, одружуватись», зустрічається більше ніж п'ять раз, наприклад:

Рут 4:5:

«καὶ εἶπεν Βοοθ ἐν ἡμέρᾳ τοῦ κτήσασθαί σε τὸν ἀγρόν ἐκ χειρὸς Νωεμὶν καὶ παρὰ Ρουθ τῆς Μωαβίτιδος **γυναῖκός** τοῦ τεθνηκότος καὶ αὐτὴν **κτήσασθαί** σε δεῖ ὥστε ἀναστήσαι τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐπὶ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ» [30].

«І сказав Боаз: Того дня, коли набудеш поле з руки Ноомі, то **набудеш** також моавитянку Рут, **жінку** померлого, щоб поставити ім'я померлому на наділі його».

Рут 4:10

«καὶ γὰρ Ρουθ τὴν Μωαβίτιν τὴν γυναῖκα Μααλων **κέκτημαι** ἐμαυτῷ εἰς **γυναῖκα** τοῦ ἀναστήσαι τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐπὶ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐξολεθρευθήσεται τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς φυλῆς λαοῦ αὐτοῦ μάρτυρες ὑμεῖς σήμερον» [30].

«А також моавитянку Рут, Махлонову жінку, **набув** я собі за **жінку**, щоб поставити ім'я померлому на спадковій його, і не буде знищене ім'я померлого між братами його та з брами його місця. Ви сьогодні свідки на це!»

Сираха 36:24

«ὁ **κτώμενος γυναῖκα** ἐνάρχηται κτήσεως βοηθὸν κατ' αὐτὸν καὶ στῦλον ἀναπαύσεως»

«Хто жінку здобуде, той щастя починає: помічницю – з ним споріднену, стовп для опертя».

Ксенофонт. Бенкет

«καγὼ δὴ βουλόμενος ἀνθρώποις χρῆσθαι καὶ ὀμλεῖν ταύτην **κέκτημαι**, εὖ εἰδὼς ὅτι εἰ ταύτην ὑλοῖσιν, ῥαδίως τοῖς γὰρ ἄλλοις ἀπασιν ἀνθρώποις συνέσομαι» [33, с. 576].

– Потому что, – отвечал Сократ, – и люди, желающие стать хорошими наездниками, как я вижу, берут себе лошадей не самых смиренных, а горячих: они думают, что если сумеют укрощать таких, то легко справятся со всеми. Вот и я, желая быть в общении с людьми, **взял** ея себе в том убеждении, что если буду переносить ея, то мне легко будет иметь дело со всеми людьми [6, с. 256].

Менандр. Монастихой

«Κακὸν φυτὸν πέφυκεν ἐν βίῳ γυνή, καὶ **κτώμεθ'** αὐτάς ὡς ἀναγκαῖον κακόν» [25, с. 55].

«Дружина по природі зла істота в житті, і ми **набуваємо** їх як неминуче зло»

Далі, дієслово *κτάρμαι* також використовується щоб описати «надбання» або володіння коханками, також для опису одностатевих стосунків, таких

¹ Також паралелі: Мідраш Естер. 3.13. Вавилонський талмуд: b. B. Mes. 84b; також, Midr. Qoh. 11.2; b. Sanh. 22b; y. Sabb. 10.5; Pesiq. Rab Kah. 11.24.

контекстів досить багато.¹ Отже, можливо Павло створює модифікований вислів σκευός κτᾶσθαι замінивши γυνή на σκευός.

Ще один аргумент на користь такого прочитання тексту приводять паралелі між 1 Кор. 7:2 та 1 Сол. 4:3–4 де припускаються, що в 1 Солунян Павло пов'язує застереження проти порнеїа з порадою щодо одруження. Зокрема Ярбро в своїй роботі вказує на цілу низку текстів з єврейської традиції, де ця комбінація також прослідковується і є очевидною. Він вважає, що настанови які цитує Павло, засновані на традиційних єврейських настановах, паренезах стосовно застереження сексуальної аморальності та на текстах з порадами стосовно одруження [35, с. 215]. Він наводить наступні цитати:

Товії 4:12:

«πρόσεχε σεαυτῷ παιδίον ἀπό πάσης **πορνείας** καὶ **γυναῖκα** πρῶτον λαβὲ ἀπό τοῦ σπέρματος τῶν πατέρων σου μή λάβης γυναῖκα ἀλλοτρίαν ἢ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ πατρός σου διότι υἱοὶ προφητῶν ἔσμεν Νωε Αβρααμ Ισαακ Ιακωβ οἱ πατέρες ἡμῶν ἀπό τοῦ αἰῶνος μνήσθητι παιδίον ὅτι οὗτοι πάντες ἔλαβον γυναῖκας ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν καὶ εὐλογήθησαν ἐν τοῖς τέκνοις αὐτῶν καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν κληρονομήσει γῆν» [30].

«12 Бережись, моя дитино, всякої **розпусти** й насамперед візьми собі **жінку** з роду твоїх предків. Не бери жінки–чужинки, що не з родини твого батька, бож ми сини пророків. Ной, Авраам, Ісаак, Яків, батьки наші від віку, – зятя це собі, дитино, добре, – усі вони взяли собі жінок з–поміж своїх рідних, і були вони благословенні в своїх дітях, і потомство їхнє успадкує землю».

Заповіт Левія 9:9–11:

«9 καὶ ἔλεγεν· Πρόσεχε, τέκνον, ἀπό τοῦ πνεύματος τῆς **πορνείας**· τοῦτο γάρ ἐνδελεχειεῖ, καὶ μέλλει διὰ τοῦ σπέρματος σου μιαινεῖν τὰ ἅγια.

10 **λάβε** οὖν **σεαυτῷ γυναῖκα**, ἔτι νέος ὢν, μή ἔχουσαν μῶμον μηδὲ βεβηλωμένην μηδὲ ἀπό γένους ἀλλοφύλων ἢ ἔθνῶν.

11 καὶ πρὸ τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὰ ἅγια, λούου· καὶ ἐν τῷ θύειν, νίπτου· καὶ ἀπαρτίζων πάλιν τὴν θυσίαν, νίπτου» [16].

«Береги себя от духа **любодеяния**, ибо сей постоянен и стремится осквернить святое чрез твоє семя. 10. Итак, **возьми себе жену**, будучи еще молодым, не имеющую порока, и не оскверненную, и не из рода иноплеменных народов. 11. И прежде чем войти тебе во святое, омойся; и когда приносишь жертву, омойся; и приготавливая опять жертву, омойся» [3; 17].

Ці паралелі не тільки концептуальні, але й лексичні. Так наприклад вважають Маурер та Ярбро наводячи таблицю та висловлюючи думку, що це є найсильнішим аргументом у прочитанні тексту на користь одруження [23, с. 366; 34, с. 69].

¹ Епиктет. Диатриба. 1:28.24; 2:24.22; Диоген Лаэртский. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов. 2.84; Лонг. Дафнис и Хлоя. 3:15; Флавий Филострат. Жизнь Аполлония Тианского. 1:30; Ксенофонт. Бенкет. 8:2; Афиней. Пир мудрецов. 13.559С.; Харитон. Повесть о любви Херея и Каллирои. 1.12.10; 2.6.4; Менандер. Моностихи. 835; Стобей. Антология. 4.22.14, 66; Плутарх. Моралии. 142Е

1 Сол. 4:4: εἰδέναι ἑκάστων ὑμῶν 2τὸ 3ἑαυτοῦ ~~4σκευός~~ ~~5κτᾶσθαι~~

1 Кор. 7:2: 1ἑκάστος 2τὴν 3ἑαυτοῦ ~~4γυναῖκα~~ ~~5ἔχετο~~

Отже, наведені аргументи вказують на можливість чи вірогідність прочитання тексту 1 Солунян 4:4 в розумінні: «щоб кожен з вас вмів здобути собі дружину в святості й честі».

Список використаних джерел

1. 'Біблія'. Переклад Огієнко. // 'Biblija (Bible)'. Pereklad Ogijenko.
2. Афиней. 'Пир мудрецов', 2010, Н. Т. Голинкевич, М.: Наука, 597 с. // Afinej. 'Pir mudrecov (Feast of the Wise Men)', 2010, N. T. Golinkevich, M.: Nauka, 597 s.
3. Бернев, П. (сост.), 2009. 'Ветхозаветные апокрифы', СПб.: Амфора, 418 с. // Bersnev, P. (sost.), 2009. 'Vethozavetnyye apokryfy (Old Testament Apocrypha)', SPb.: Amfora, 418 s.
4. 'Беседы Эпиктета', 1997. Изд. подгот. Г. А. Таронян, М.: Ладомир, 312 с. // 'Besedy Jepikteta (Epictet's Conversations)', 1997. Izd. podgot. G. A. Taronjan, M.: Ladamir, 312 s.
5. Диоген Лаэртский, 2011. 'О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов', пер. М. Л. Гаспарова, М.: АСТ: Астрель, 570 с. // Dioren Lajertskij, 2011. 'O zhizni, uchenijah i izrechenijah znamenityh filosofov (About the life, teachings and sayings of famous philosophers)', per. M. L. Gasparova, M.: AST: Astrel', 570 s.
6. Ксенофонт Афинский, 1935. 'Сократические сочинения', Пер. Соболевского С. И., М.: Академия, 482 с. // Xenofont Afinskij, 1935. 'Sokraticheskie sochinenija (Socratic writings)', Per. Sobolevskogo S. I., M.: Akademija, 482 s.
7. Плутарх. 1999. 'Моралии: Сочинения', М.: ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс, Харьков: Изд-во Фолио, 1120 с. // Plutarh. 1999. 'Moralii: Sochinenija (Morals: Writings)', M.: ZAO Izd-vo JeKSMO-Press, Har'kov: Izd-vo Folio, 1120 s.
8. Флавий Филострат, 2017. 'Жизни софистов', Под общим руководством Е. Г. Рабинович, М.: Русский фонд содействия образованию и науке, 536 с. // Flavij Filostrat, 2017. 'Zhizni sofistov (Sophist lives)', Pod obshhim rukovodstvom E. G. Rabinovich, M.: Russkij fond sodejstvija obrazovaniju i nauke, 536 s.
9. Харитон, 1954. 'Повесть о любви Херея и Каллирои', Пер. И. И. Толстого, М.: Издательство Академии наук СССР, 212 с. // Hariton, 1954. 'Povest' o ljubvi Hereja i Kalliroi (Tale of Love Hereya and Kalliroi)', Per. I. I. Tolstogo, M.: Izdatel'stvo Akademii nauk SSSR, 212 s.
10. Athenaeus Naucratis., S. 2006. 'Douglas. The Learned Banqueters', Cambridge: Harvard UP, Print. Athenaeus 1–8.
11. Barr, J., 1975. 'The Semantics of Biblical Language', New York: Oxford University Press, 313 с.
12. Bauer, W., Danker, F., 2000. 'A Greek–English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature /3rd ed.', Chicago: U of Chicago, 1108 с.
13. Baumert, N., 1990. 'Brautwerbung: Das einheitliche Thema von 1 Thess 4,3–8, in «The Thessalonian Correspondence»' [ed. R. F. Collins; BETL 87]; Leuven: Leuven University Press, 546 с.
14. Best, E., 1972. 'A commentary on the first and second epistles to the Thessalonians' (Black's new testament commentaries), London: Black, 376 с.
15. Biblia Hebraica Stuttgartensia, 1997. Editio Quinta Emendata / Opera A. Schenker. ed., Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft.
16. Charles, RH., 1908. 'The Greek Versions of the Testaments of the Twelve Patriarchs', Oxford: Clarendon.
17. Charlesworth, JH., 2009. 'The Old Testament Pseudepigrapha', Peabody MA: Hendrickson, 10.
18. Collins, RF., 1983. 'This is the Will of God: Your Sanctification', (1 Thess 4:3). Laval theologique et philosophique, 39 (1), 27–53.
19. Dibelius, M., 1937. 'An die Thessalonicher I, II. Handbuch zum Neuen Testament 11', Tübingen: Mohr., 163.
20. Jastrow, M., 2017. 'A Dictionary Of The Targumim, The Talmud Babli And Yerushalmi, And The Midrashic Literature', Scholar Select. Andesite Press, 1102 с.

20. Holladay, W., Koehler, L., Baumgartner, W., 2000. 'A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament', Leiden: *Brill*, 425 c.
21. 'Liddell–Scott–Jones: A Greek–English Lexicon (via Perseus Digital Library)', Tufts U. Perseus Digital Library Project, 2014, Web.
22. Longus, Xenophon Ephesius, and Henderson, Jeff. Daphnis and Chloe. Anthia and Habrocomes. Cambridge: Harvard UP, 2009. Print. The Loeb Classical Library 69.
23. Maurer, C., 1964. 'σκεῦος. Theological dictionary of the New Testament', Grand Rapids: *Eerdmans*.
24. Meeks, W., 1993. 'The Origins of Christian Morality: The First Two Centuries', New Haven: *Yale University Press*, 275 c.
25. Menander. Monostichoi, 1964. S. Jaekel. Menandri Sententiae, BT. Leipzig: *Teubner*.
26. Menander, W. Geoffrey. Menander. Cambridge (Mass.): Harvard UP, 1996. Print. The Loeb Classical Library 459. Стобей. Антологія. 4.22.14, 66.
27. Nida, E., Louw, J., 1992. 'Lexical Semantics of the Greek New Testament: A Supplement to the Greek–English Lexicon of the New Testament Based on Semantic Domains', Society of Biblical Literature. Resources for Biblical Study 25.
28. Plutarchus Chaeronensis, Harold Fredrik, and Helmbold, William C. Plutarch's Moralia. Repr. ed. Cambridge (Mass.): Harvard UP, 2001. Print. The Loeb Classical Library 406.
29. Philostratus, Flavius, Philostratus, and Callistratus. Imagines. Descriptions. Repr. ed. Cambridge (Mass.): Harvard UP, 1979. Print. The Loeb Classical Library 256.
30. Rahlfs, Alfred, 1979. 'Septuaginta: Id Est Vetus Testamentum Graece Iuxta LXX Interpretes', Verklein. Ausg. in Einem Bd. ed. Stuttgart: *Deutsche Bibelgesellschaft*.
31. Strack, H., Billerbeck, P., Adolph, K. 1922. 'Kommentar Zum Neuen Testament Aus Talmud Und Midrasch', München: *Beck*.
32. Witherington, III, B., 1988. 'Women in the Earliest Churches. Society for New Testament Studies Monograph Series', Cambridge: *Cambridge University Press*, 300 c.
33. 'Xenophon of Athens. Symposium', Translated by E. C. Marchant, O. J. Todd, Revised by Jeffrey Henderson, LCL 168, 576.
34. Yarbrough, OL., 1985. 'Not like the Gentiles: Marriage Rules in the Letters of Paul', SBLDS 80, Atlanta: *Scholars Press*, 150 c.
35. Yarbrough, RY. 1999. 'Sexual Gratification in 1 Thess 4:1–8', *Trinity Journal*, 20:215–32.

* * *